OSOBOWE *NOMINA ATTRIBUTIVA* Z FORMANTAMI SUFIKSALNYMI W JĘZYKU POLSKIM I BIAŁORUSKIM

AGNIESZKA GORAL

Maria Curie-Sklodowska University in Lublin

PERSONAL *NOMINA ATTRIBUTIVA* WITH SUFFIXES IN POLISH AND BELARUSIAN. The paper examines personal nouns belonging to the category of nomina attributiva in Polish and Belarusian. The research material includes over 450 derivatives (around 200 in Polish and around 250 in Belarusian), formed by suffixes from the basis of adjectives and adjectival participles, less often from nouns and verbs. A comparative method was used in the analysis. When describing the lexical corpus, the affiliation of lexical units to the category of personal feature carriers, their formal structure (connectivity of the word-formation base with the suffixal formant, morphological phenomena accompanying derivation), as well as the number of word-formation types were taken into account. The study reveals that in both Polish and Belarusian within the analyzed category the highest productivity is shown by the suffixes *-ec* // *-ец* (26% in Polish and 27% in Belarusian), *-ak* // *-ак* (14% and 19% respectively) and *-ik* // *-ік* (12% and 10%). In attributive personal names, the word-formation formant performs a semantic function, and the derivation itself has a mutational character. As the nomination indicates the sender's attitude (usually nega-tive), mutations are often accompanied by expressive phenomena.

Keywords: nomina attributiva, attributive names, names of people, personal nouns, adjectival derivatives

WSTĘP

Osobowe *nomina attributiva*[1] z formantami sufiksalnymi (FS) jak dotąd nie stanowiły obiektu szczegółowych badań lingwistycznych w perspektywie porównawczej, polsko-białoruskiej. Badania nad nazwami atrybutywnymi w literackiej odmianie języka prowadzili natomiast tacy lingwiści, jak między innymi M. Brodowska-Honowska (1967), R. Grzegorczykowa i J. Puzynina

[1] Jak podaje K. Ejsmunt (Ejsmunt 2007: 9–10), terminu *nomina attributiva* prawdopodobnie użył jako pierwszy W. Doroszewski w pracy *Kategorie słowotwórcze* (Doroszewski 1964: 26).

(Grzegorczykowa & Puzynina 1998, Grzegorczykowa 1981), K. Waszakowa (Waszakowa 2007, 2004, 1994a, 1994b), H. Jadacka (2001), K. Kleszczowa (Kleszczowa 1998, 2010), A. Nagorko (Nagorko 1998), E. Kossakowska (Kossakowska 1992), E. Siatkowska (Siatkowska 1992), M. Sarnowski (1998), W. Cockiewicz (Cockiewicz 2001), E. Rogowska-Cybulska (Rogowska-Cybulska 2013), A. Łukaszaniec (Lukasanec 1999, 1998), L. Antaniuk (Antaniuk 2003), P. Wiarchou (Vyarhou 1972), O. Leszczinskaja (Leshchinskaya 1974). Ważne publikacje w tym zakresie powstały na materiale gwarowym (m. in. Dejna 1989, Gala-Milczarek 2020, Sajewicz 2000, 2002, Ejsmunt 2007, Szczepankowska 1998, Cyran 1977, Malec 1976, Chludzinska-Swiatecka 1972, Laskowski 1971, 1966, Sciacko 1977, 1975, Ksiandzova 2002).[2]

W literaturze z zakresu językoznawstwa słowiańskiego nazwy określające osobowych nosicieli cech są zazwyczaj omawiane przy zagadnieniach dotyczących słowotwórstwa męskich nazw osobowych bądź – w szerszym planie – jako ilustracja zjawisk towarzyszących derywacji rzeczownika. Podstawą ich wyodrębnienia jest relacyjność wobec szeroko rozumianego atrybutu, ujmowanego jako ‘cecha jakiejś rzeczy, osoby lub zjawiska wyróżniająca je spośród innych’ (SJP PWN), ‘charakterystyczna cecha, która nieodłącznie związana jest z jakąś osobą, rzeczą lub zjawiskiem, wyróżniając je spośród innych’ (WSJP).[3] Na współczesnym etapie badań, atrybutywność (nazwy osobowej) ujmowana jest dosyć wąsko i wyraża się jako cecha określająca wygląd zewnętrzny lub cechę charakteru człowieka. Tak więc, do zbioru atrybutywnych są zaliczane derywaty odprzymiotnikowe (oraz utworzone od imiesłowów przymiotnikowych)[4], w tym – formacje, dla których można wyróżnić dodatkową motywację desubstantywną (por. *brodacz* ≤ *brodaty*, *broda*, *wąsacz* ≤ *wąsaty*, *wąsy*).[5]

Pomimo dużego – jak się wydaje – zainteresowania tematem, w literaturze wciąż funkcjonują różne definicje atrybutywności jako kategorii lingwistycznej, jak również szereg

[2] Z kolei na podstawie polskich i rosyjskich korpusów leksykalnych powstały publikacje m.in. J. Kaliszana (Kaliszan 1999, 2000) i J. Nosowicza (Nosowicz 1984, 1988).

[3] Podobnie termin *atrybut* jest definiowany w słownikach anglojęzycznych, na przykład w Cambridge Dictionary (por. *attributive* ‘a quality or characteristic that someone or something has’), Oxford English Dictionary (por. *attributive* ‘a quality or feature regarded as a characteristic or inherent part of someone or something’).

[4] Na odprzymiotnikową motywację osobowych nazw atrybutywnych wskazywali m. in. R. Grzegorczykowa i J. Puzynina (Grzegorczykowa & Puzynina 1998), A. Nagorko (Nagorko 1998: 205), T. Karpowicz (Karpowicz 1999: 194), P. Bąk (Bak 1997: 211), W. Doroszewski (Doroszewski 1963), Dokulil (Dokulil 1979: 104–106). Według K. Kleszczowej, w dobie staropolskiej do kategorii nazw atrybutywnych należały głównie nazwy odprzymiotnikowe, dlatego motywację od przymiotnika uznaje się za prymarną, natomiast od rzeczownika – za sekundarną. (Kleszczowa 1998: 59).

[5] R. Grzegorczykowa i J. Puzynina do kategorii osobowych *nomina attributiva* zaliczają także derywaty odrzeczownikowe (Grzegorczykowa & Puzynina 1998). Do nazw atrybutywnych należy również niewielka grupa nazw dewerbalnych (por. *beksa*, *gaduła*, *guzdrała*, *jąkała*, *kpiarz*, *krytykant*, *łgarz*, *pracuś*, *schlebiacz*, *śpioch*, brus. *манюка*, *мучанік*, *мярзляк*, *хвалько*). Przynależność derywatu do kategorii nazw nosicieli cech lub nazw subiektu czynności niekiedy uwarunkowana jest kontekstowo (por. Cockiewicz 2001: 59–61, Reichan 2000: 124, Kuligowska 2014: 67).

terminów określających atrybutywne nazwy osobowe: *nazwy nosicieli cech* (Puzynina 2010: 46, Kleszczowa 2010: 65, Waszakowa 2007: 130, Gala-Milczarek 2020: 158, Reichan 2000: 123, Karpowicz 1999: 194, Nagorko 1998: 205, Kossakowska 1992: 134, Kleszczowa 1990: 433), *nazwy subiektów cech* (Grzegorczykowa & Puzynina 1998: 418), *nomina attributiva* (Nagorko 1998: 205, Kossakowska 1992: 134), *nazwy podmiotów cech* (Ejsmunt 2007: 9–10), *nazwy atrybutywne subiektów czynności* (Gala-Milczarek 2020: 154), *nazwy osób scharakteryzowanych ze względu na wygląd i charakter* (Krasnodebska 2004: 39), *nazwy subiektów właściwości* (Sajewicz 2000: 235), *nazwy posiadaczy cech* (Bak 1997: 211), *nazwy atrybutywne charakteryzujące* (Malec 1976), *nazwy znamionujące* (Klemensiewicz & Lehr-Splawinski & Urbanczyk, 1964: 200–202). W językoznawstwie białoruskim funkcjonują z kolei terminy: *назвы асоб па ўласцівых ім рысах і прыметах* (GBM-1: 104), *назоўнікі – характарыстыкі (паводле ўласцівасці, знешніх прымет)* (BM-1: 179), *назвы асоб па розных адзнаках* (Auchynnikava 2005: 234), *словы са значэннем „носьбіт прыметы"* (Ksiandzova 2002: 88), *найменні носьбітаў прыкметы* (Lukasanec 1999: 87), *назвы асоб паводле характарыстык-прыкмет* (Vyarhou 1970: 39), *назвы асоб па якаснай характарыстыцы* (Chackevich 1958: 178), *назвы асоб па пэўнай якасці, рысе, прыкмеце* (Chackevich 1958: 192–193).

W literaturze z zakresu słowotwórstwa polskiego nazwy atrybutywne ujmowane są w ramach nazw subiektów czynności, procesów i stanów (Grzegorczykowa 1981: 42). Do kategorii tej zaliczane są *nazwy osób, zwierząt, roślin, rzadziej – przedmiotów martwych i zjawisk (…) utworzone ze względu na jakąś cechę charakterystyczną desygnatu* (Grzegorczykowa 1981: 43). Przyjmuje się, że *do kategorii tej należą głównie derywaty odprzymiotnikowe i odimiesłowowe (malec, skąpiec, śmiałek, szaleniec, wykolejeniec), a także utworzone od rzeczowników nazywających charakterystyczną właściwość desygnatu (brodacz, siłacz, nerwus, drewniak, karciarz, karierowicz)* (Grzegorczykowa 1981: 43, por. Nagorko 1998: 205, Rogowska-Cybulska 2013: 151–152).[6]

W niniejszym opracowaniu jako kluczowe kryterium pozwalające wyróżnić derywaty atrybutywne spośród korpusu leksykalnego męskich nazw osobowych przyjęto regułę sformułowaną przez W. Cockiewicza w artykule pt. *Jak odróżnić działacza od nosiciela cechy* (Cockiewicz 2001), zakładającą że o atrybutywności nazwy stanowi jej parafraza słowotwórcza. Jeżeli parafraza wskazuje na cechę stałą, czego dowodzą takie człony, jak 'ma w zwyczaju' lub

[6] Niekiedy do kategorii osobowych *nomina attributiva* włączane są nazwy zawodowe (*profesjonalista*), nazwy członków organizacji (*komsomolec*, *partyjniak*), nazwy odmiejscowe (*cyrkowiec*), nazwy typu *optymista*, *cynik*, a także nazwy amatorów i posiadaczy (np. *dyskotekowicz*, *koniarz*, *psiarz*). Jako agentywne nierzadko kwalifikowane są dewerbalne (często gwarowe) nazwy osobowe typu *chwaluch*, *guzdrała*, *jąkała*, *kpiarz* (por. Kowalska 1983: 72, Malec 1976: 70–71).

'lubi', to nazwa posiada cechy atrybutywne. W przeciwnym razie parafraza wskazuje na agentywny charakter nazwy, co pozwala ją odnieść do kategorii wykonawców czynności. Cockiewicz dowodzi:

> Jeżeli w strukturze znaczenia kategorialnego derywatu argument, będący semantycznym korelatem formantu słowotwórczego, nie wchodzi w bezpośredni stosunek z predykatem stanowiącym korelat podstawy słowotwórczej, lecz ten ostatni zdominowany jest przez inny (modalny) predykat, niemający w strukturze formalnej wyrazu osobnego korelatu, to taki derywat nie należy do kategorii *nomina agentis*, lecz do kategorii *nomina attributiva*. (Cockiewicz 2001: 59)

Kryterium sformułowane przez językoznawcę znajduje swoje zastosowanie zarówno w odniesieniu do literackiej, jak i gwarowej odmiany języka, *dając możliwość w miarę klarownego usystematyzowania pod względem formalno-semantycznym nazw atrybutywnych* (Gala-Milczarek 2020: 155).

MATERIAŁ ŹRÓDŁOWY

Poddany badaniu materiał pochodzi ze źródeł leksykograficznych (SJP PWN, WSJP, TSBM 1977–84, SBM 2012), monografii oraz artykułów naukowych i obejmuje ponad 450 jednostek leksykalnych, w tym około 200 w języku polskim. Zebrany korpus leksykalny należy do literackiej oraz gwarowej (w mniejszym stopniu) odmiany języka polskiego i białoruskiego.

Inwentarz FS urabiających osobowe nazwy atrybutywne w języku polskim i białoruskim obejmuje kilka grup, z których najliczniejsza obejmuje derywaty utworzone tymi samymi sufiksami w obydwu językach. Pod względem liczebności największy zbiór stanowią tu nazwy z FS *-ec* // *-ец*: 55 jednostek leksykalnych w języku polskim (*bezpaństwowiec*, *bojaźliwiec*, *bywalec*, *chciwiec*, *cherlawiec*, *chuderlawiec*, *chudzielec*, *cnotliwiec*, *fałszywiec*, *głupiec*, *imprezowiec*, *kłótliwiec*, *kulawiec*, *leniwiec*, *łakomiec*, *łysielec*, *malec*, *mędrzec*, *nerwowiec*, *niegodziwiec*, *niemrawiec*, *oberwaniec*, *opętaniec*, *ospalec*, *parszywiec*, *pechowiec*, *plugawiec*, *połamaniec*, *pomyleniec*, *postrzeleniec*, *przemądrzalec*, *roszczeniowiec*, *rozczochraniec*, *rozrywkowiec*, *roztrzepaniec*, *rudzielec*, *skazaniec*, *skąpiec*, *starzec*, *szaleniec*, *szczęśliwiec*, *szeregowiec*, *ślepiec*, *światowiec*, *uczciwiec*, *ulizaniec*, *ulubieniec*, *wynaturzeniec*, *wypaczeniec*, *wywrotowiec*, *zarozumialec*, *zgorzknialec*, *zuchwalec*, *zwyrodnialec*); 67 jednostek w języku białoruskim (*абадранец*, *абшарпанец*, *валбатлівец*, *баязлівец*, *абшарпанец*, *бывалец*, *выгнанец*, *выхаванец*, *вясковец*, *галадранец*, *ганарлівец*, *глушэц*, *галец*, *дабрачынец*, *дураслівец*, *замурзанец*, *запальчывец*, *зласлівец*, *знаёмец*, *зычлівец*, *ілжывец*, *каравец*, *карыслівец*, *карысталюбівец*, *краснец*, *круглец*, *крыклівец*, *ліслівец*, *любімец*, *лянівец*, *маладзец*, *малец*, *маўклівец*, *мсцівец*, *мудрэц*, *нешчаслівец*, *нядобразычлівец*, *пажылец*, *палахлівец*, *паршывец*, *плюгавец*,

пыхлівец, *руплівец*, *сабранец*, *самалюбец*, *санлівец*, *сарамлівец*, *скупец*, *сляпец*, *старэц*, *сухлец*, *сябелюбец*, *удалец*, *уважлівец*, *удзюбёнец*. *уражлівец*, *хітрэц*, *храбрэц*, *хцівец*, *чалавекалюбец*, *чырванец*, *шаленец*, *шкадлівец*, *шчадрец*, *шчаслівец*, *шчырец*, *юрлівец*).

Niższą produktywność wykazują z kolei FS *-ak* // *-ак* (30 nazw: *biedak*, *charakterniak*, *cherlak*, *chuderlak*, *ciemniak*, *cwaniak*, *dziwak*, *mizerak*, *modniak*, *naiwniak*, *odważniak*, *ostrożniak*, *pancerniak* (‘żołnierz wojsk pancernych’), *partyjniak*, *pewniak*, *ponurak*, *porządniak*, *prostak*, *próżniak*, *przeciętniak*, *przystojniak*, *równiak*, *samotniak*, *sztywniak*, *ślepak*, *średniak*, *tajniak*, *tępak*, *ważniak*, *zagraniczniak*; 48 nazw brus.: *аднагодак*, *басяк*, *быстрак*, *бядняк*, *бяляк* dial., *важняк*, *вясёлак*, *вячняк*, *гарняк*, *глупяк*, *глушяк* dial., *голяк*, *дабрак*, *дробняк*, *дужак* dial., *дзівак*, *здаравяк* dial., *красняк* dial., *кругляк*, *куксак* dial., *левак*, *лысак* dial., *лысяк* dial., *малалетак*, *мярзляк*, *мярцвяк*, *наіўняк*, *прастак*, *прасцяк*, *рыжак* dial., *рудак* dial., *сівак* dial., *слабак*, *сляпак* dial., *смугляк*, *смяляк*, *спрытняк*, *старчак*, *таўсцяк* dial., *тлусцяк* dial., *трухляк*, *халасцяк*, *хіляк*, *худак*, *цыбак* dial., *чарняк* dial., *чужак*, *юнак*), *-ik* // *-ік* (*-ык*) (24 nazwy: *bezbożnik*, *bezczelnik*, *bezcennik*, *bezwstydnik*, *charakternik*, *grymaśnik*, *kapryśnik*, *krnąbrnik*, *młodzik*, *nędznik*, *nieszczęśnik*, *nieśmiertelnik*, *niewdzięcznik*, *niewiernik*, *niezgodnik*, *niewolnik*, *okrutnik*, *samotnik*, *szkaradnik*, *wybrednik*, *zagranicznik*, *zalotnik*, *zazdrośnik*, *żarłocznik*; 24 nazwy: brus. *абраслік* dial., *авантурнік*, *агіднік*, *брыцік* dial., *валасацік* dial., *вушацік* dial., *даступнік*, *жартаўнік*, *здраднік*, *зубасцік* dial., *клышавік* dial., *колмык* dial., *культурнік*, *моднік*, *насмешнік*, *нягоднік*, *нядбайнік*, *паскуднік*, *разумнік*, *самотнік*, *свавольнік*, *сухарэбрык* dial., *тоўсцік* dial., *удачнік*).

W obydwu językach odnotowano derywaty z FS *-uch(a)* // *-уха* (13 nazw: *czarnuch(a)*, *maluch*, *natręciuch*, *niedbaluch*, *leniuch*, *opaśluch*, *ospałuch*, *prostuch*, *prościuch(a)*, *staruch(a)*, *ślepuch(a)*, *szkaradziuch*, *uparciuch*; 9 nazw brus.: *бахатуха*, *гладуха*, *гарбуха*, *дрэннуха*, *маладуха*, *простуха*, *сівуха*, *тоўстуха*, *хітруха*), *-acz* (6 nazw: *bogacz*, *brodacz*, *kosmacz*, *kudłacz*, *smarkacz*, *szczerbacz*; 23 nazwy brus.: *багач*, *барадач*, *брухач*, *бяльмач*, *вірлач*, *вусач*, *галавач*, *гарбач*, *гарлач*, *губач*, *зубач*, *калмач*, *касмач*, *кудлач*, *калашмач*, *лабач*, *лаўкач*, *лахмач*, *лупач*, *насач*, *сілач*, *смаркач*, *трукач*), *-ina* (3 nazwy: *chudzina*, *poczciwina*, *starowina*, 4 nazwy brus.: *глушына*, *жадзіна*, *рахманіна*, *упарціна*), *-an* (1 nazwa: *młodzian*; 7 nazw brus.: *брухан* dial., *велікан*, *гарлан* dial., *губан* dial., *калашман* dial., *лабан* dial., *пузан* dial.), *-al* (1 nazwa: *brzydal*, 3 nazwy brus.: *брухаль* dial., *насаль* dial., *танкаль* dial.).

Wyłącznie w języku polskim zanotowano przykłady z FS *-iś* (13 nazw: *delikatniś*, *dowcipniś*, *grzeczniś*, *modniś*, *ostrożniś*, *piękniś*, *porządniś*, *punktualniś*, *skromniś*, *staranniś*, *wybredniś*, *wygodniś*, *zalotniś*), *-ek* (11 nazw: *chytrek*, *głupek*, *łysek*, *mędrek*, *nieśmiałek*, *przygłupek*, *roztropek*, *śmiałek*, *śmieszek*, *wesołek*, *znajomek*), *-as* (10 nazw: *bielas*, *blondas*, *brudas*,

czarnas, *golas*, *gołas*, *grubas*, *kulas*, *rudas*, *smutas*), *-us* (6 nazw: *biedus*, *chytrus*, *dzikus*, *garbus*, *nagus*, *upartus*), *-a* (5 nazw: *maruda*[7], *niechluja*, *niemrawa*, *niezgraba*, *szkarada*), *-acha* (3 nazwy: *przeciętniacha*, *przystojniacha*, *równiacha*), *-ota* (3 nazwy: *biedota*, *mizerota*, *poczciwota*), *-arz* (2 nazwy: *paskudziarz*[8], *skąpiarz*), *-eusz* (2 nazwy: *choreusz* żart., *chudeusz* żart.), *-oń* (2 nazwy: *głuchoń* dial., *łysoń* dial.), *-osz* (2 nazwy: *chciwosz* dial., *chudosz*), *-ala* (nazw: *mądrala*), *-oba* (1 nazwa: staropol. *chudoba*), *-ol* (1 nazwa: *głupol*).

Wyłącznie w języku białoruskim przejawiają aktywność FS: *-ун* (12 nazw: *бальшун* dial., *гарбун* dial., *клыгун* dial., *хітрун*, *лысун*, *сладун* dial., *сляпун* dial., *таўстун* dial., *харашун* dial., *шчарбун* dial.), *-ыш(ка)* (10 nazw: *галыш*, *гладыш* dial., *заморыш* dial., *каратыш*, *малыш*, *малышка*, *прыёмыш*, *худыш* dial., *худышка*, *юныш* dial.), *-уля* // *-юля* (6 nazw: *гарбуля*, *касмуля*, *насуля*, *чарнюля*, *чысцюля*, *шчарбуля*), *-уга* (4 nazwy: *хітруга*, *подлюга*, *спрытнюга*, *пянюга*), *-уша* (4 nazwy: *бялуша*, *дурнуша*, *худуша*, *чарнюша*), *-ага* (5 nazw: *бядняга*, *крапяга*, *скупяга*, *спрытняга*, *часняга*), *-юка* (3 nazwy: *злюка*, *подлюка*, *прагнюка*), *-чак* (2 nazwy: *весяльчак*, *смяльчак*).[9]

W derywatach określających człowieka ze względu na wygląd zewnętrzny obiektem oceny jest charakterystyczna cecha (por. *garbus*, *łysol*, *rudzielec*; *брухач*, *вусач*, *губач*), w tym subiektywne przekonanie nadawcy o niskim wzroście (por. *malec*, *maluch*; *малец*, *малеча*), nadwadze lub niedowadze określanej osoby (por. *chuderlawiec*, *chudziec*, *chudzielec*; *таўсцяк*, *худзеча*, *худзіна*), niechlujny, niestaranny wygląd lub nadmierna dbałość o wygląd (*oberwaniec*, *rozczochraniec*, *ulizaniec*; *абадранец*, *абшарпанец*, *каравец*), stan zdrowia, w tym choroby, różnego rodzaju dolegliwości i ułomności fizyczne, kłopoty zdrowotne lub brak energii życiowej (por. *kulawiec*, *kulas*, *połamaniec*; *глушэц*, *здаравяк*, *слабак*), wiek (por. *młodzian*, *staruch*, *starzec*; *пажылец*, *старэц*, *юнак*). Z kolei rzeczowniki atrybutywne określające cechy wewnętrzne opisują człowieka z punktu widzenia cech charakteru i sposobu zachowania (por. *bojaźliwiec*, *ponurak*, *wesołek*; *баязлівец*, *балбатлівец*, *дабрак*), relacji międzyludzkie (por.

[7] Derywat ten można uznać także za dewerbalny: *marudzić* ≥ *maruda*.
[8] Derywat ten można uznać także za dewerbalny: *paskudzić* ≥ *paskudziarz*.
[9] Do produktywnych FS w gwarach należy zaliczyć ponadto sufiksy: *-ель* (*вусель* dial., *гарбель* dial., *губель* dial., *даўгель* dial., *клышэль* dial., *крывель* dial., *мурзель* dial., *таўсцель* dial., *шчарбель* dial.), *-уль* (*барадуль* dial., *касмуль* dial., *насуль* dial., *гамзуль* dial., *пархуль* dial.), *-ар* (*губар* dial., *глухар* dial., *насар* dial., *галавар* dial., *чубар* dial.), *-ей* (*кашчэй* dial., *саплей* dial., *мурзей* dial., *красней* dial.), *-ман* (*глушман* dial., *лысман* dial., *рыжман* dial., *харашман* dial.), *-ень* (*сляпень*, *клышэнь*, *галавень*), *-ыль* (*гарбыль* dial.), *касмыль* dial., *шчарбыль* dial.), *-ай* (*моцай* dial., *даўгай* dial.), *-ко* (*глушко* dial., *нямко* dial.), *-няк* (*глушняк* dial., *слабняк* dial.), *-нік* (*абшарпаннік* dial.), *-уш* (*белуш*), *-ык* (*кучараўчык*).

szkodliwiec, *szkodnik*, *ważniak*; *важняк*, *зычлівец*, *ліслівец*), stosunku do pracy (por. *staranniś*, *punktualniś*; *руплівец*, *сабранец*).[10]

W osobowych nazwach atrybutywnych FS pełni funkcję semantyczną, a sama derywacja ma charakter mutacyjny. Jako że nominacja wskazuje na postawę nadawcy, mutacji nierzadko towarzyszą zjawiska ekspresywne, właściwie modyfikacji (por. Chackevich 1958: 184). W nazwach nacechowanych ekspresywnie na pierwszy plan wysuwa się funkcja stylistyczna, w określonych kontekstach – także pragmatyczna. Osią znaczenia pragmatycznego jest dezaprobata, natomiast *obiektem wartościowania, czyli aktantem predykatu dezaprobaty jest człowiek naruszający moralno-etyczne normy społeczne w zakresie relacji międzyludzkich i komunikacji* (Sarnowski 1998: 194).

Analizowane nazwy ekspresywne należą do wyróżnionych przez S. Grabiasa nominacji prymarnych, tj. takich, w których derywacja posłużyła celom wyłącznie ekspresywnym (Grabias 1971: 91, por. Krasnodebska 2004: 37). Rzeczowniki te często określają człowieka pejoratywnie: wyrażają brak szacunku, lekceważenie, pogardę, sarkazm, ironię, odrazę (por. z FS -*ec* // -*ец*: *bojaźliwiec*, *golec*, *złośliwiec*; *мсцівец*, *плюгавец*, *хцівец*; z FS -*ik* // -*ік*: *bezbożnik*, *bezwstydnik*, *charakternik*; *авантурнік*, *паскуднік*, *разумнік*), rzadziej – cechy pozytywne (np. *młodzieniec*, *młodzik*, *młodziak*; *ганарлівец*, *разумнік*, *удачнік*) albo nacechowanie żartobliwe (często w derywatach z FS -*iś*: por. *modniś*, *porządniś*, *wybredniś*; *свавольнік*)[11].

Jak dowodzą wyniki badań W. Waranowicz poświęcone neologizmom w języku białoruskim (Varanovich 2000), w korpusie osobowych nazw atrybutywnych największą produktywność rozumianą jako zdolność *do brania udziału w tworzeniu nowych struktur określonego typu w każdej chwili, gdy zrodzi się potrzeba powołania ich do życia* (Krasnodebska 2004: 25, por. Satkiewcz 1969a: 134, Satkiewicz 1969b: 119–120) przejawiają FS -*ец* (-*ац*)[12] oraz -*ік*, np. *звыштэрміновец*, *шараговец*; *адважнік*, *актыўнік*, *афцыйнік* (stanowią one łączne 75% wszystkich neologizmów utworzonych od przymiotników i imiesłowów przymiotnikowych). Z kolei w języku polskim największy potencjał przy tworzeniu nowych *nomina attributiva* posiadają FS -*ec*, -*ak*, -*ek*, -*ik*, -*as* (por. Bak 1997: 222).

---

[10] Derywaty takie, jak *cherlawiec*, *niemrawiec*, które mogą odnosić się zarówno do wyglądu zewnętrznego (por. *Był bardzo szczupły i dlatego nazywano go cherlawcem. Zazwyczaj słaniał się na nogach z powodu głodu i wyczerpania, dlatego mówiono o nim niemrawiec.*), jak i cech charakteru (por. *Odżywiał się dobrze, ale był tak powolny i ospały, że mówiono o nim cherlawiec. Niczego nie wykonywał na czas, zawsze był ostatni i szybko przylgnęło do niego przezwisko: niemrawiec*).

[11] Por. Leszczynskaja 1974: 9; Goral, A. *Derywacja sufiksalna osobowych nazw subiektow czynnosci w jezyku bialoruskim*. Lublin: UMCS Press, 2013: 89; Goral, A. "The Suffix -*ec* in Ukrainian and Belarusian." In Shlossman, Lidia, ed. *The Third European Conference on Languages, Literature and Linguistics*. Vienna: „East – West" Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH, 2014: 165.

[12] Por. Chackevich 1958: 181–182.

Osobowe nazwy nosicieli cech (jednordzenne) często wstępują w relacje synonimiczne, zarówno w języku polskim (*charakternik – charakterniak*, *cherlawiec – cherlak*, *chuderlawiec – chuderlak*, *chudziec – chudziak*, *leniwiec – leniuch*, *malec – maluch*, *młodzik – młodziak*, *nerwowiec – nerwus*, *ospalec – ospaluch*, *samotnik – samotniak*, *starzec – staruch*, *ślepiec – ślepuch*, *ślepiec – ślepak*; *przeciętniak – przeciętniacha*, *przystojniak – przystojniacha*, *równiak – równiacha*)[13], jak i białoruskim (*разумнік – разумніца*, *лянівец – лянівіца*, *сляпіца – сляпец*). Synonimy te mogą różnić się frekwencją, nacechowaniem stylistycznym, a także zakresem znaczeniowym.[14]

W szeregach synonimicznych typu *starzec* (derywat neutralny) – *starowina* (wyrażenie politowania) – *staruch* (wyrażenie pogardy, lekceważenia) – *staruszek* (wyrażenie współczucia) komponenty zbioru posiadają zbliżone znaczenie, jednak różnią się nacechowaniem stylistycznym. Ładunek ekspresywny zawęża możliwości użycia leksemów-synonimów, co sprawia że *synonimia osobowych nazw atrybutywnych jest w zdecydowanej większości synonimią stylistyczną* (Kaliszan 1999: 61). Ponadto, elementy szeregu mogą różnić się pojemnością znaczeniową, por. *głupiec* 'ten, kto jest głupi' – *głupek* 1. 'ten, kto jest głupi', 2. 'ten, kto się wygłupia, błaznuje, błazen' (WSJP).

Ze względu na relacje podstaw słowotwórczych w zbiorze osobowych nazw atrybutywnych można wyróżnić trzy typy: (c) neutralna PS – neutralny derywat (*broda* ≥ *brodacz*; brus. *вусы* ≥ *вусач*), (b) neutralna PS – ekspresywny derywat (*chudy* ≥ *chudzielec*; brus. *просты* ≥ *прастак*), (c) ekspresywna PS – ekspresywny derywat (*głupi* ≥ *głupol*; brus. *глупі* ≥ *глупяк*). Jako regułę można przyjąć, że podstawy neutralne derywują zarówno nienacechowane stylistycznie, jak i nacechowane nazwy, podczas gdy nacechowane stylistycznie podstawy tworzą wyłącznie nazwy ekspresywne.

Derywacji osobowych nazw atrybutywnych niekiedy towarzyszą takie zjawiska morfonologiczne, jak ucięcia podstaw słowotwórczych (*brzydki* ≥ *brzydal*, *leniwy* ≥ *leniuch*, *natrętny* ≥ *natręciuch*, *roztropny* ≥ *roztropek*), rozszerzenia podstaw (*chudy* ≥ *chudzi/el/ec*, *łysy* ≥ *łysi/el/ec*), alternacje głosek: samogłosek ([*ą* : *ę*] – *mądry* ≥ *mędrek*, brus. [*э* : *a*] – *смелы* ≥ *смяляк*, [*o* : *a*] – *лоўкі* ≥ *лаўкач*), spółgłosek ([*d* : *dź*] – *chudy* ≥ *chudzielec*, [*m* : *m'*] – *łakomy* ≥ *łakomiec*, [*n* : *ń*] – *równy* ≥ *równiacha*, [*p* : *p'*] – *skąpy* ≥ *skąpiec*, [*r* : *rz*] – *stary* – *starzec*, [*s* : *ś*] – *zazdrosny* ≥ *zazdrośnik*, [*st* : *ść*] – *prosty* ≥ *prościuch*, [*w* : *w'*] – *cherlawy* ≥ *cherlawiec*; brus. [*в* :

[13] W języku polskim pełny rejestr synonimów w korpusie osobowych nazw nosicieli cech prezentuje J. Kaliszan (Kaliszan 1999: 58).

[14] Na przykład, w języku białoruskim rzeczowników *кудла* – *кудлач* nie można traktować jako tzw. synonimy równoznaczne, ponieważ różnią się one zarówno zakresem użycia (pierwszy używany jest częściej), jak i semantyką (pierwszy oznacza nie tylko 'tego, kto jest kudłaty, tj. posiada bujne, gęste włosy', ale także 'kudłatą kobietę, tj. kobietę z bujnymi (kudłatymi) włosami').

в'] – *баязлівы* ≥ *баязлівец*, [*г* : *ш*] – *глухі* ≥ *глушман* dial., [*л* : *л'*] – *бывалы* ≥ *бывалец*, [*н* : *н'*] – *спрытны* ≥ *спрытняк*, [*п* : *п'*] – *скупы* ≥ *скупяга*, [*т* : *ц'*] – *халасты* ≥ *халасцяк*, [*ў* : *в*] – *дзіўны* ≥ *дзівак*), a w języku białoruskim – także zmiana miejsca akcentu (*добры* ≥ *дабрак*, *дзіўны* ≥ *дзівак*, *спрытны* ≥ *спрытняк*).

WNIOSKI

Korpus osobowych, sufiksalnych nazw atrybutywnych obejmuje w języku polskim i białoruskim duży zbiór jednostek leksykalnych, urobionych za pomocą różnorodnych FS. W kategorii nosicieli cech w obydwu językach najliczniej reprezentowane są derywaty z FS *-ec* // *-ец*[15], tj. 26% w języku polskim i 27% w języku białoruskim (np. *leniwiec*, *rudzielec*, *skąpiec*; brus. *маўклівец*, *мсцівец*, *мудрэц*), *-ak* // *-ак* (odpowiednio 14% i 19%, np. *ponurak*, *porządniak*, *próżniak*; brus. *быстрак*, *бядняк*, *важняк*), *-ik* // *-ік* (12% i 10%, np. *niewdzięcznik*, *zalotnik*, *zazdrośnik*; brus. *паскуднік*, *разумнік*, *самотнік*; por. SORiBJ 2014: 06-107, BM-1: 179–180).

Ponadto, w języku polskim osobowe *nomina attributiva* derywowane są za pomocą FS -*uch(a)*, *-acz*, *-ina*, *-an*, *-an*, *-al*, *-iś*, *-ek*, *-as*, *-acha*, *-ota*, *-arz*, *-eusz*, *-oń*, *-osz*, *-ala*, *-ol*. Z kolei w języku białoruskim nazwom tym właściwe są FS *-уха*, *-ач*, *-іна*, *-ан*, *-ун*, *-ыш(ка)*, *-уля*, *-уга*, -*юка*, *-уша*, *-ага*, *-чак*. Z zebranego materiału wynika, że w obydwu językach liczne FS (*ec* // -*ец*, *-ik* // *-ік*, *-uch(a)* // *-уха*) są reprezentowane przez podobne liczebnie korpusy wyrazów, ale nie zawsze jest to regułą. I tak, na przykład FS *-ak* // *-ак* cechuje wyższa produktywność w języku białoruskim (48 przykładów, w języku polskim – 30). W języku białoruskim zanotowano także więcej (w porównaniu z polszczyzną) derywatów z FS *-acz* // *-ач* (23 – w języku białoruskim, 6 – w polskim).

W zbiorze osobowych nazw atrybutywnych nacechowanych stylistycznie został odzwierciedlony językowy obraz świata. Wyrazy określające wartości uważane za pozytywne (młodość, witalność życiowa, staranność, pracowitość, optymistyczne podejście do życia) stały się podstawami słowotwórczymi takich nazw, jak *młodzieniec*, *młodzik*, *młodziak*, *młodzian*, *porządniś*, *porządnicki*, *poczciwiec*, *poczciwina*, *poczciwota*. Z kolei jako negatywne ujmowane są takie cechy posiadające w swojej semantyce sem określający brak lub niedostatek czegoś, np. brak dbałości o wygląd zewnętrzny (*oberwaniec*; brus. *абшарпанец*), brak zdrowia (*cherlak*; brus. *худышка*), dóbr materialnych (*biedak*; brus. *бядняк*), brak rozumu (*głupiec*; *прасцяк*), brak pracowitości (*leniwiec*; brus. *лянівец*), skąpstwo (*chciwiec*; brus. *скупец*).

W osobowych nazwach atrybutywnych cecha leżąca u podstawy procesu derywacji nabywa intensywności, wyjaskrawieniu, czego rezultatem jest zatarcie wszelkich innych

[15] Por. Viarchou 1972: 16; Goral, A. "The Suffix *-ec* in Ukrainian and Belarusian...", op. cit.: 164–169.

(potencjalnych) cech osobowych wyrażonych w desygnacie (por. Doroszewski 1963: 75, Brodowska-Honowska 1967: 17–25, Chackevich 1958: 181). Zatem w nazwach *chudeusz* żart., *grzeczniś*, *mądrala*, brus. *бядняга*, *хітрун*, *зычлівец* cechy (atrybuty) wyglądu zewnętrznego lub charakteru człowieka stają się pierwszoplanowe i – w pewnym stopniu – wyizolowane na potrzeby nominacji (*grzeczniś* jest tak określany ze względu na jedną wyabstrahowaną z szeregu innych cechę – bycie *grzecznym*).

Badane nazwy osobowe zostały utworzone sposobem sufiksalnym, od podstaw słowotwórczych wyrażonych przymiotnikiem (por. *biedny* ≥ *biedak*, *chciwy* ≥ *chciwiec*, *poczciwy* ≥ *poczciwina*, *chory* ≥ *choreusz*; brus. *скупы* ≥ *скупец*, *сляпы* ≥ *сляпец*, *стары* ≥ *старэц*) bądź imiesłowem przymiotnikowym (*rozczochrany* ≥ *rozczochraniec*, *obszarpany* ≥ *obszarpaniec*, *oberwany* ≥ *oberwaniec*; brus. *абадраны* ≥ *абадранец*, *абшарпаны* ≥ *абшарпанец*), rzadziej – rzeczownikiem (*broda* ≥ *brodacz*, *wąsy* ≥ *wąsacz*; brus. *барада* ≥ *барадач*, *вусы* ≥ *вусач*), sporadycznie – czasownikiem (*marudzić* ≥ *maruda*, *szydzić* ≥ *szyderca*; brus. *маніць* ≥ *манюка*, *мучыцца* ≥ *мучанік*).

REFERENCES

Antaniuk 2003: Antaniuk, Liubou. „Slowautwarennie." In Antaniuk, Liubou & Branislau Plotnikau. *Bielaruskaya mova. Linhvistichny kampendium*: 307–343. Minsk: Interpresservis, 2003. [In Belarusian: Антанюк, Любоў. „Словаўтварэнне." У: Антанюк, Любоў & Браніслаў Плотнікаў. *Беларуская мова. Лінгвістычны кампендыум*: 307–343. Мінск: Інтэрпрэссэрвіс, 2003.]

Auchynnikava 2005: Auchynnikava, Ala. „Nazouniki z sufiksami -ec, -ca u belaruskay movie i ich ruskamouniya adpaviedniki." In Bahdzevich, Anatol, ed. *Nadzionniya pytanni linhvistyki*: 234–237. Grodno: Janka Kupala University, 2005. [In Belarusian: Аўчыннікава, Ала. „Назоўнікі з суфіксамі *-ец*, *-ца* ў беларускай мове і іх рускамоўныя адпаведнікі." У: Багдзевіч, Анатоль, рэд. *Надзённыя пытанні лінгвістыкі*: 234–237. Гродна: Універсітэт Я. Купалы, 2005.]

Bak 1997: Bak, Piotr. *Grammar of the Polish Language*. Warsaw: Wiedza Powszechna, 1997. [In Polish: Bąk, Piotr. *Gramatyka języka polskiego*. Warszawa: Wiedza Powszechna, 1997.]

BM-1 1998: *Belaruskaya mova*. Part 1. Hryhor'jewa, Larysa, ed. Minsk: Wysheyshaya shkola, 1998. [In Belarusian: *Беларуская мова*. Ч. 1. Грыгор'ева, Ларыса, рэд. Мінск: Вышэйшая школа, 1998.]

Brodowska-Honowska 1967: Brodowska-Honowska, Maria. *An Outline of the Classification of Polish Derivatives*. Wroclaw: Ossolineum, 1967. [In Polish: Brodowska-Honowska, Maria. *Zarys klasyfikacji polskich derywatów*. Wrocław: Ossolineum, 1967.]

Cambridge Dictionary. https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english-polish/attribute (accessed 01.06.2022).

Chackevich 1958: Chackevich, Vera. „Sufiksalnaye slovautvarennie nazounikau, yakiya abaznachayuc asob muzhchynskaha polu u suchasnay belaruskay movie." *Dasledavanni pa belaruskay i ruskay*

movach, no 1 (1958): 175–193. [In Belarusian: Хацкевіч, Вера. „Суфіксальнае словаўтварэнне назоўнікаў, якія абазначаюць асоб мужчынскага полу ў сучаснай беларускай мове." *Даследаванні па беларускай і рускай мовах*, н. 1 (1958): 175–193.]

Chludzinska-Swiatecka 1972: Chludzinska-Swiatecka, Jadwiga. "Word Formation Structure of Nouns in the Dialects of Warmia and Mazury." *Prace Filologiczne*, no 22 (1972): 160–189. [In Polish: Chludzińska-Świątecka, Jadwiga. „Budowa słowotwórcza rzeczowników w gwarach Warmii i Mazur." *Prace Filologiczne*, no 22 (1972): 160–189.]

Cockiewicz 2001: Cockiewicz, Waclaw. „Jak odroznic dzialacza od nosiciela cechy." In Cygal-Krupa, Zofia, ed. *Studia Językoznawcze*. *Dar przyjaciół i uczniów dla Zofii Kurzowej*: 53–62. Krakow: Jagiellonian University Press, 2001. [In Polish: Cockiewicz, Wacław. „Jak odróżnić działacza od nosiciela cechy." In Cygal-Krupa, Zofia, red. *Studia Językoznawcze*. *Dar przyjaciół i uczniów dla Zofii Kurzowej*: 53–62. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2001.]

Cyran 1977: Cyran, Wladyslaw. *Word-Formation Tendencies in Polish Dialects*. Lodz: Ossolineum, 1977. [In Polish: Cyran, Władysław. *Tendencje słowotwórcze w gwarach polskich*. Łódź: Ossolineum, 1977.]

Dejna 1989: Dejna, Kazimierz. "Suffixal Word Formation of the Czech Dialect of Kucow." *Rozprawy Komisji Jezykowej LTN*, no 35 (1989): 19–68. [In Polish: Dejna, Kazimierz. „Słowotwórstwo sufiksalne gwary czeskiej Kucowa." *Rozprawy Komisji Językowej ŁTN*, no 35 (1989): 19–68.]

Dokulil 1979: Dokulil, Milos. *Theory of Derivation*. Wroclaw: Ossolineum, 1979. [In Polish: Dokulil, Milos. *Teoria derywacji*. Wrocław: Ossolineum, 1979.]

Doroszewski 1963: Doroszewski, Witold. "Syntactic Foundations of Word Formation." *Z polskich studiow slawistycznych*, no 2 (1963): 124–143. [In Polish: Doroszewski, Witold. „Syntaktyczne podstawy słowotwórstwa." *Z polskich studiów slawistycznych*, no 2 (1963): 124–143.]

Doroszewski 1964: Doroszewski, Witold. "Word-Formation Categories." *Sprawozdanie TNW*, no 29 (1964): 46–53. [In Polish: Doroszewski, Witold. „Kategorie słowotwórcze." *Sprawozdanie* TNW, nr 29: 46–53.]

Ejsmunt 2007: Ejsmunt, Izabela. „Atrybutywny i ekspresywny charakter derywatow rzeczownikowych w gwarze Olesnicy kolo Poddebic." *Acta Universitatis Lodziensis*, no 44 (2007): 9–22. [In Polish: Ejsmunt, Izabela. „Atrybutywny i ekspresywny charakter derywatów rzeczownikowych w gwarze Oleśnicy koło Poddębic." *Acta Universitatis Lodziensis*, nr 44 (2007): 9–22.

Gala-Milczarek 2020: Gala-Milczarek, Beata. „Zasady kategoryzacji nazw atrybutywnych subiektow czynnosci funkcjonujacych w leksyce gwarowej." *Teka Komisji Polsko-Ukrainskich Zwiazkow Kulturowych*, no 1 (2020): 151–160. [In Polish: Gala-Milczarek, Beata. „Zasady kategoryzacji nazw atrybutywnych subiektów czynności funkcjonujących w leksyce gwarowej." *Teka Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych*, no 1 (2020): 151–160.]

Grabias 1981: Grabias, Stanislaw. *On Language Expressiveness. Language and Word Formation*. Lublin: UMCS Press, 1981. [In Polish: Grabias, Stanisław. *O ekspresywności języka. Język a słowotwórstwo*. Lublin: Wydawnictwo UMCS, 1981.

Grzegorczykowa & Puzynina 1998: Grzegorczykowa, Renata & Janina Puzynina. "Noun." In Grzegorczykowa, Renata & Roman Laskowski & Henryk Wrobel, eds. *Grammar of Contemporary Polish Language. Morphology*: 389–468. Warsaw: PWN, 1998. [In Polish: Grzegorczykowa, Renata & Janina Puzynina. „Rzeczownik." W: Grzegorczykowa, R. & R. Laskowski & H. Wrobel, red. *Gramatyka wspolczesnego jezyka polskiego. Morfologia*: 389–468. Warszawa: PWN, 1998.]

Grzegorczykowa 1981: Grzegorczykowa, Renata. *An Outline of Polish Word Formation. Descriptive Word Formation*. Warsaw: PWN, 1981. [In Polish: Grzegorczykowa, Renata. *Zarys słowotwórstwa polskiego. Słowotwórstwo opisowe*. Warszawa: PWN, 1981.]

HBM-1 1962: *Hramatyka Belaruskay Movy*. Part 1: *Marfalohiya*. In Atrachovich, Kandrat & Michail Bulachau. Minsk: AN BSSR, 1962. [In Belarusian: *Граматыка беларускай мовы*. Ч. 1: *Марфалогія*. У: Атраховіч, Кандрат & Міхаіў Булахаў, рэд. Мінск: АН БССРб 1962.]

Jadacka 2001: Jadacka, Hanna. *Word-Formation System of the Polish Language (1945–2000)*. Warsaw: PWN, 2001. [In Polish: Jadacka, Hanna. *System słowotwórczy polszczyzny (1945–2000)*. Warszawa: PWN, 2001.]

Kaliszan 1999: Kaliszan, Jerzy. „Synonimia slowotworcza atrybutywnych nazw osobowych w jezyku polskim i rosyjskim." *Acta Neophilologica*, no 1 (1999): 57–61. [In Polish: Kaliszan, Jerzy. „Synonimia słowotwórcza atrybutywnych nazw osobowych w języku polskim i rosyjskim." *Acta Neophilologica*, nr 1 (1999): 57–61.]

Kaliszan 2000: Kaliszan, Jerzy. *Synonimia slowotworcza rzeczownikow w jezyku polskim i rosyjskim (na materiale nazw osob, czynnosci i cech abstrakcyjnych)*. Poznan: UAM Press, 2000. [In Polish: Kaliszan, Jerzy. *Synonimia słowotwórcza rzeczowników w języku polskim i rosyjskim (na materiale nazw osób, czynności i cech abstrakcyjnych)*. Poznań: UAM, 2000.]

Karpowicz 1999: Karpowicz, Tomasz. *Grammar of the Polish Language. An Outline.* Warsaw: Muza, 1999. [In Polish: Karpowicz, Tomasz. *Gramatyka języka polskiego. Zarys.* Warszawa: Muza, 1999.]

Klemensiewicz & Lehr-Spławiński & Urbańczyk 1964: Klemensiewicz, Zenon & Tadeusz Lehr-Splawinski & Stanislaw Urbanczyk. *Historical Grammar of the Polish Language*. Warsaw: PWN, 1964. [In Polish: Klemensiewicz, Zenon & Tadeusz Lehr-Spławiński & Stanisław Urbańczyk. *Gramatyka historyczna języka polskiego*. Warszawa: PWN, 1964.]

Kleszczowa 1990: Kleszczowa, Krystyna. „O homonimicznosci sufiksow rodzimych i obcych w derywatach wspolczesnej polszczyzny ogolnej." *Poradnik Jezykowy*, no 6 (1990): 427–435. [In Polish: Kleszczowa, Krystyna. „O homonimiczności sufiksów rodzimych i obcych w derywatach współczesnej polszczyzny ogólnej." *Poradnik Językowy*, nr 6 (1990): 427–435.]

Kleszczowa 1998: Kleszczowa, Krystyna. *Staropolskie kategorie slowotworcze i ich perspektywiczna ewolucja*. Katowice: University of Silesia Press, 1998. [In Polish: Kleszczowa, Krystyna. *Staropolskie kategorie słowotwórcze i ich perspektywiczna ewolucja*. Katowice: UŚ, 1998.]

Kleszczowa 2010: Kleszczowa, Krystyna. „Historycznie o podstawach slowotworczych polskich rzeczownikow." *LingVaria*, no 10 (2010): 59–67. [In Polish: Kleszczowa, Krystyna. „Historycznie o podstawach słowotwórczych polskich rzeczowników." *LingVaria*, nr 10 (2010): 59–67.]

Kleszczowa 2018: Kleszczowa, Krystyna. „Procesy regulujace zasoby kategorii slowotworczych." *Jazykovedny casopis*, no 3 (2018): 502–511. [In Polish: Kleszczowa, Krystyna. „Procesy regulujące zasoby kategorii słowotwórczych." *Jazykovedný časopis*, no 3 (2018): 502–511.]

Kossakowska 1992: Kossakowska, Elzbieta. „Znaczenie strukturalne a znaczenie leksykalne w nazwach nosicieli cech." *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny. Prace Rusycystyczne*, no 8 (1992): 133–144. https://rep.up.krakow.pl/xmlui/handle/11716/7191 (accessed 01.09.2022). [In Polish: Kossakowska, Elżbieta. „Znaczenie strukturalne a znaczenie leksykalne w nazwach nosicieli cech." *Rocznik Naukowo-Dydaktyczny. Prace Rusycystyczne*, nr 8 (1992): 133–144.]

Kowalska 1983: Kowalska, Anna. „Polskie formacje ekspresywne z podstawowym elementem -*k*- w czesci sufiksalnej." *Studia Linguistica Polono-Jugoslavica*, no 3 (1983): 67–78. [In Polish: Kowalska, Anna. „Polskie formacje ekspresywne z podstawowym elementem -*k*- w części sufiksalnej." *Studia Linguistica Polono-Jugoslavica*, nr 3 (1983): 67–78.]

Krasnodebska 2004: Krasnodebska, Elzbieta. „Produktywnosc formantu -*ak* w dziesieciolеciu 1990–2000 (w porownaniu z okresem 1945–1989)." *Poradnik Jezykowy*, no 4 (2004): 35–45. [In Polish: Krasnodębska, Elżbieta. „Produktywność formantu -*ak* w dziesięcioleciu 1990–2000 (w porównaniu z okresem 1945–1989)." *Poradnik Językowy*, nr 4 (2004): 35–45.

Ksiandzova 2002: Ksiandzova, Aliona. „Asabliwasci dyalektnaha slovautvarennia nazounikau, yakiya charaktaryzuyuc' chalaveka pa zneshnyamu vyhlyadu." *Belaruskaya Lingvistyka*, no 52 (2002): 88–99. [In Belarusian: Ксяндзова, Алёна. „Асаблівасці дыялектнага словаўтварэння назоўнікаў, якія характарызуюць чалавека па знешняму выгляду." *Беларуская Лінгвістыка*, н. 52 (2002): 88–99.]

Kuligowska 2014: Kuligowska, Katarzyna. „Kategoria slowotworcza w strukturalizmie i w jezykoznawstwie kognitywnym (na przykladzie kategorii *nomina attributiva* i *nomina instrumenti*)." *Acta Neophilologica*, no 16 (1 / 2014): 65–75. [In Polish: Kuligowska, Katarzyna. „Kategoria słowotwórcza w strukturalizmie i w językoznawstwie kognitywnym (na przykładzie kategorii *nomina attributiva* i *nomina instrumenti*)." *Acta Neophilologica*, no 16 (1 / 2014): 65–75.]

Laskowski 1966: Laskowski, Roman. *Derywacja rzeczownikow w dialektach laskich*. Part 1. Wroclaw: PAN, 1966. [In Polish: Laskowski, Roman. *Derywacja rzeczowników w dialektach laskich*. Część 1. Wrocław: PAN, 1966.]

Laskowski 1971: Laskowski, Roman. *Derywacja rzeczownikow w dialektach laskich*. Part 2. Wroclaw: PAN, 1971. [In Polish: Laskowski, Roman. *Derywacja rzeczowników w dialektach laskich*. Część 2. Wrocław: PAN, 1971.]

Leshchinskaya 1974: Leshchinskaya, Olga. *Suffiksalnoe slovoobrazovanie sushchestvitielnych w sovremennom belorusskom yazike*. Dissertation Summary. Minsk, 1974. [In Russian: Лещинская, Ольга. *Суффиксальное словообразование существительных в современном белорусском языке*. Автореферат канд. диссерт. Мінск, 1974.]

Lukasanec 1998: Lukasanec, Aleksandr. "Word Formation." In Lukasanec, Aleksandr & Mikalay Pryhodzich & Lidia Syameshka, eds. *Najnowsze dzieje jezykow slowianskich. Belaruskaya mova*: 155–190. University of Opole Press, 1998. [In Belarusian: Lukašanec, Aleksandr. „Словаўтварэнне." W: Lukašanec, Aleksandr & Mikałaj Prigodzič & Lidia Sjameška, red. *Najnowsze dzieje języków słowiańskich. Беларуская мова*: 155–190. Opole: Uniwersytet Opolski, 1998.]

Lukasanec 1999: Lukasanec, Aleksandr. „Semantyka-slovautvaralnaya katehoriya persanalnasci u belaruskay move." *Bialostocki Przeglad Kresowy*, no 1 (1999): 87–110. [In Belarusian: Łukaszaniec, Aleksandr. „Семантыка-словаўтваральная катэгорыя персанальнасці ў беларускай мове." *Białostocki Przegląd Kresowy*, nr 1 (1999): 87–110.]

Malec 1976: Malec, Tadeusz. *Budowa rzeczownikow i przymiotnikow w gwarze wsi Rachanie pod Tomaszowem Lubelskim*. Wroclaw: PAN, 1976. [In Polish: Malec, Tadeusz. *Budowa rzeczowników i przymiotników w gwarze wsi Rachanie pod Tomaszowem Lubelskim*. Wrocław: PAN, 1976.]

Nagorko 1998: Nagorko, Alicja. *An Outline of Polish Grammar (with Word Formation)*. Warsaw: PWN, 1998. [In Polish: Nagórko, Alicja. *Zarys gramatyki polskiej (ze słowotwórstwem)*. Warszawa: PWN, 1998.]

Nosowicz 1984: Nosowicz, Jan. „Z badan nad rzeczownikami osobowymi w jezyku rosyjskim i polskim." *Studia i materialy IV. Filologia rosyjska*, no 3 (1984): 143–165. [In Polish: Nosowicz, Jan. „Z badań nad rzeczownikami osobowymi w języku rosyjskim i polskim." *Studia i materiały IV. Filologia rosyjska*, no 3 (1984): 143–165.]

Nosowicz 1988: Nosowicz, Jan. *Rzeczowniki osobowe strukturalnie tozsame w jezyku rosyjskim i polskim*. Bialystok: University of Warsaw Branch in Bialystok, 1988. [In Polish: Nosowicz, Jan. *Rzeczowniki osobowe strukturalnie tożsame w języku rosyjskim i polskim*. Białystok: Uniwersytet Warszawski, filia w Białymstoku, 1988.]

Oxford English Dictionary. https://www.lexico.com/en/definition/attribute (accessed 13.06.2022).

Puzynina 2010: Puzynina, Jadwiga. „Z problemow opisu jezykowego obrazu swiata – pytania i watpliwosci." *Etnolingwistyka. Problemy jezyka i kultury*, no 22 (2010): 39–51. [In Polish: Puzynina, Jadwiga. „Z problemów opisu językowego obrazu świata – pytania i wątpliwości." *Etnolingwistyka. Problemy języka i kultury*, nr 22 (2010): 39–51.]

Reichan 2000: Reichan, Jerzy. „Problem kategorii i nadkategorii slowotworczych (na przykladzie gwarowych nazw nosicieli cech i nazw wykonawcow czynnosci)." *Studia Historycznojezykowe*, no 3 (2000): 123–127. [In Polish: Reichan, Jerzy. „Problem kategorii i nadkategorii słowotwórczych (na przykładzie gwarowych nazw nosicieli cech i nazw wykonawców czynności)." *Studia Historycznojęzykowe*, nr 3 (2000): 123–127.]

Rogowska-Cybulska 2013: Rogowska-Cybulska, Ewa. „Nazwy nosicieli cech jako przyklad perswazyjnego wyzyskania kategorii slowotworczych w tekstach reklam." *Slavia Meridionalis*, no 13 (2013): 151–169. [In Polish: Rogowska-Cybulska, Ewa. „Nazwy nosicieli cech jako przykład perswazyjnego wyzyskania kategorii słowotwórczych w tekstach reklam." *Slavia Meridionalis*, nr 13 (2013): 151–169.]

Sajewicz 2000: Sajewicz, Michal. „Desubstantywne osobowe nazwy subiektow wlasciwosci z formantem sufiksalnym w nadnarwianskich gwarach bialoruskich Bialostocczyzny." *Acta Polono-Ruthenica*, no 8 (2000): 235–264. [In Polish: Sajewicz, Michał. „Desubstantywne osobowe nazwy subiektów właściwości z formantem sufiksalnym w nadnarwiańskich gwarach białoruskich Białostocczyzny." *Acta Polono-Ruthenica*, nr 8 (2000): 235–264.]

Sajewicz 2002: Sajewicz, Michal. *Derywacja sufiksalna osobowych nazw subiektow w nadnarwianskich gwarach bialoruskich Bialostocczyzny. Deverbativa, deadiectiva*. Lublin: UMCS Press, 2002. [In Polish: Sajewicz, Michał. *Derywacja sufiksalna osobowych nazw subiektów w nadnarwiańskich gwarach białoruskich Białostocczyzny. Deverbativa, deadiectiva*. Lublin: UMCS, 2002.]

Sarnowski 1998: Sarnowski, Michal. „Polskie i rosyjskie nazwy uczestnikow konfliktowych sytuacji komunikacyjnych: *nomina agentis* i *nomina attributiva*." *Acta Universitatis Wratislaviensis*, no 2039 (1998): 187–195. [In Polish: Sarnowski, Michał. „Polskie i rosyjskie nazwy uczestników konfliktowych sytuacji komunikacyjnych: *nomina agentis* i *nomina attributiva*." *Acta Universitatis Wratislaviensis*, nr 2039 (1998): 187–195.]

Satkiewicz 1969a: Satkiewicz, Halina. *Produktywne typy slowotworcze wspolczesnego jezyka polskiego*. University of Warsaw Press, 1969. [In Polish: Satkiewicz, Halina. Produktywne typy słowotwórcze współczesnego języka polskiego. Warszawa: Uniwersytet Warszawski, 1969.]

Satkiewicz 1969b: Satkiewicz, Halina. „Kryterium ilosciowe jako wskaznik produktywnosci formantow slowotworczych." *Prace Filologiczne*, no 19 (1969): 118–129. [In Polish: Satkiewicz, Halina. „Kryterium ilościowe jako wskaźnik produktywności formantów słowotwórczych." *Prace Filologiczne*, nr 19 (1969): 118–129.]

SBM 2012: *Dictionary of Belarusian Language*. Lukasanec, Alyaksandr & Valyancina Rusak, eds. Minsk: Belaruskaya navuka, 2012. [In Belarusian: *Слоўнік беларускай мовы*. Лукашанец, Аляксандр & Валянціна Русак, рэд. Мінск: Беларуская навука, 2012.]

Sciacko 1975: Sciacko, Pavel. „Substantyunya slovoutvaralnya dublety u belaruskay narodno-dyalektnay move." *Belaruskaya Lingvistyka*, no 12 (1975): 43–53. [In Belarusian: Сцяцко, Павел. „Субстантыўныя словаўтваральныя дублеты ў беларускай народна-дыялектнай мове." *Беларуская Лінгвістыка*, н. 12 (1975): 43–53.]

Sciacko 1977: Sciacko, Pavel. *Bielaruskae narodnae slovautvarenne*. Minsk: Navuka i technika, 1977. [In Belarusian: Сцяцко, П. У. *Беларускае народнае словаўтварэнне*. Мінск: Навука і тэхніка, 1977.]

Siatkowska 1992: Siatkowska, Elzbieta. „Polskie *nomina attributiva* (z nawiazaniem do ekwiwalentow czeskich)". In Zieniukowa, Jadwiga, ed. *Procesy rozwojowe w jezykach slowianskich*: 151–165. Warsaw: Slawistyczny Osrodek Wydawniczy, 1992. [In Polish: Siatkowska, Elżbieta. „Polskie *nomina attributiva* (z nawiązaniem do ekwiwalentów czeskich)". W: Zieniukowa, Jadwiga, red. *Procesy rozwojowe w językach słowiańskich*: 151–165. Warszawa: SOW, 1992.]

SJP PWN: Dictionary of the Polish Language PWN. https://sjp.pwn.pl (accessed 16.06.2022). [In Polish: Słownik Języka Polskiego PWN. https://sjp.pwn.pl (dostęp 16.06.2022).]

SORiBJ 2014: *Sopostavitelnoe opisanie russkogo i belorusskogo yazykov*. Andrejewa, Alesia, ed. Minsk: Belaruskaya navuka, 2014. [In Belarusian: *Сопоставительное описание русского и белорусского языков*. Андреева, Алеся, ред. Минск: Беларуская навука, 2014.]

Szczepankowska 1998: Szczepankowska, Irena. *„Nomina attributiva" w gwarze lomzynskiej. Studium leksykalno-slowotworcze*. Bialystok: Trans Humana, 1998. [In Polish: Szczepankowska, Irena. *„Nomina attributiva" w gwarze łomżyńskiej. Studium leksykalno-słowotwórcze*. Białystok: Trans Humana, 1998.]

TSBM 1977–84: Krapiva, Kandrat, ed. *Definition Dictionary of the Belarusian Language*. Minsk: BSSR Academy of Sciences, 1977–84. [In Belarusian: Крапіва, Кандрат, рэд. *Тлумачальны слоўнік беларускай мовы*. Мінск: Акадэмія Навук БССР, 1977–84.]

Varanovich 2000: Varanovich, Valery. *Asabovya nazouniki-navatvory u belaruskay move*. Dissertation Summary. Minsk, 2000. [In Belarusian: Варановіч, Валерый. *Асабовыя назоўнікі-наватворы ў беларускай мове*. Автореферат канд. диссерт. Мінск, 2000.]

Vyarhou 1970: Vyarhou, Pyotr. *Nazouniki na „-ar" („-jar") u belaruskay move*. Minsk: Navuka i technika, 1970. [In Belarusian: Вярхоў, Пётр. *Назоўнікі на -ар (-яр) у беларускай мове.* Мінск: Навука і тэхніка, 1970.]

Vyarhou 1972: Vyarhou, Pyotr. „Nazouniki na *-ec* u belaruskay move." *Belaruskaya Lingvistyka*, no 1 (1972): 37–45. [In Belarusian: Вярхоў, Пётр. „Назоўнікі на *-ец* у беларускай мове." *Беларуская лінгвістыка*, 1 (1972): 37–45.]

Waszakowa 1994a: Waszakowa, Krystyna. *Slowotworstwo wspolczesnego jezyka polskiego. Rzeczowniki sufiksalne obce*. Warsaw: University of Warsaw Press, 1994. [In Polish: Waszakowa, Krystyna. *Słowotwórstwo współczesnego języka polskiego. Rzeczowniki sufiksalne obce*. Warszawa: Uniwersytet Warszawski, 1994.]

Waszakowa 1994b: Waszakowa, Krystyna. „O wartosciowaniu w slowotworstwie." *Poradnik Jezykowy*, no 5/6 (1994): 180–187. [In Polish: Waszakowa, Krystyna. „O wartościowaniu w słowotwórstwie." *Poradnik Językowy*, nr 5/6 (1994): 180–187.]

Waszakowa 2004: Waszakowa, Krystyna. „Slowotworstwo a niektore zalozenia kognitywizmu." *Poradnik Jezykowy*, no 2 (2004): 68–80. [In Polish: Waszakowa, Krystyna. „Słowotwórstwo a niektóre założenia kognitywizmu." *Poradnik Językowy*, nr 2 (2004): 68–80.]

Waszakowa 2007: Waszakowa, Krystyna. „Derywaty slowotworcze w tekscie." *Biuletyn PTJ*, no 63 (2007): 125–138. [In Polish: Waszakowa, Krystyna. „Derywaty słowotwórcze w tekście." *Biuletyn PTJ*, nr 63 (2007): 125–138.]

WSJP: *Wielki Slownik Jezyka Polskiego*. https://wsjp.pl (accessed 16.06.2022). [In Polish: *Wielki Słownik Języka Polskiego*. https://wsjp.pl (dostęp 16.06.2022).]

AGNIESZKA GORAL, PHD
Maria Curie-Sklodowska University in Lublin
https://orcid.org/0000-0003-1622-970X